

جمهوری ترکیه

مؤلف:

دکتر سید حمزه صفوی
(عضو هیئت علمی دانشگاه تهران)

سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی

۱۳۹۵

سروشاسه	صفوی، سید حمزه، ۱۳۶۰.
عنوان و نام پدیدآور	جمهوری ترکیه، سید حمزه صفوی.
مشخصات نشر	تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۴۰۱ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۰۲-۹۷۸-۳
وضعیت فهرست نویسی	نیا
موضوع	ترکیه Turkey
شناسه افزوده	سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۵ ج ۷ ص ۴۱۷/DR
رده‌بندی دیوینی	۹۵۶/۱
شماره کتابشناسی ملی	۴۴۶۶۰۸۰

جمهوری ترکیه

مؤلف: دکتر سید حمزه صفوی (عضو هیات علمی دانشگاه تهران)
 گردآوری: محققان: میرهادی موسوی- احمد علی ستاروند- ساره ادیبی
 ویراستار علمی: سید مهدی نبوی
 ویراستار ادبی: زهرا علیپور
 طرح جلد: خورشید فروتن
 صفحه‌آرایی: نیکو شایگان
 صاحب اثر: مؤسسه آینده پژوهی جهان اسلام (www.iiwfs.com)
 ناشر: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی - مؤسسه آینده پژوهی جهان اسلام
 چاپ: اول- ۱۳۹۵
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۲۴۰۰۰ تومان
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۲-۹۷۸-۳
 ایمیل مؤلف: safavi@ut.ac.ir

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کسی که این اثر را به هر نحوی و بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

مجلس شورای اسلامی ایران

سازمان انتشارات

نشانی سازمان انتشارات: تهران- خیابان انقلاب اسلامی- خیابان فخررازی- خیابان شهدای ژاندارمری- پلاک ۷۲، تلفن: ۶۶۹۵۲۹۲۸
 مرکز پخش:

خیابان انقلاب - بین فلسطین و چهارراه ولیعصر - جنب مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران- تلفن: ۶-۶۶۴۸۷۶۲۵

پایگاه اطلاع‌رسانی: www.isba.ir پست الکترونیکی: info@isba.ir فروشگاه اینترنتی: www.Jdbook.ir

۱	کتاب جمهوری ترکیه
۹	مقدمه
۱۳	فصل اول: جغرافیای طبیعی و انسانی ترکیه
۱۳	۱. جغرافیای سیاسی
۱۸	۲. جغرافیای طبیعی
۲۶	۳. جغرافیای انسان
۳۵	فصل دوم: ساختار و تحولات اقتصادی
۳۵	۱. تحولات و اقتصاد سیاسی
۵۹	۲. آمار کلان
۶۱	۳. صنعت
۷۹	۴. خدمات فنی و مهندسی
۸۲	۵. کشاورزی
۸۶	۶. معدن
۹۱	۷. بخش خدمات
۹۱	۸. شاخص‌های جهانی شدن اقتصاد ترکیه
۱۰۵	۹. پیمان‌های تأثیرگذار بر اقتصاد
۱۱۰	۱۰. بانکداری و بیمه
۱۱۴	۱۱. زیر ساخت‌های کشور ترکیه
۱۲۷	فصل سوم: سیاست و حکومت

۱۲۷	۱. سیاست داخلی و پیشینه‌ی تاریخی آن
۱۲۹	۲. سیاست داخلی ترکیه: طرفداری از دموکراسی در خارج و نقض آن در داخل
۱۳۳	۳. قانون اساسی جمهوری ترکیه
۱۵۶	۴. گروه‌های تاثیرگذار در محیط داخلی ترکیه
۱۹۲	۵. نظامیان ترکیه
۲۰۲	۶. ساختار حکومت ترکیه و نقش احزاب در آن
۲۱۴	۷. سیاست خارجی ترکیه
۲۷۹	فصل چهارم: وضع اجتماعی، آموزشی، فرهنگی
۲۷۹	۱. فرهنگ
۲۸۵	۲. دین
۲۸۹	۳. ادبیات ترکیه
۲۹۱	۴. زبان و خط
۲۹۳	۵. هنر
۲۹۸	۶. ورزش
۲۹۹	۷. سبک زندگی و آداب و رسوم
۳۰۲	۸. وضعیت اجتماعی
۳۰۷	۹. آموزش
۳۱۴	۱۰. بهداشت و درمان
۳۱۶	۱۱. رسانه‌های گروهی
۳۲۵	فصل پنجم: صنعت گردشگری در ترکیه
۳۲۷	۱. وضعیت گردشگری ترکیه

۳۲۷	۲. شمار گردشگران در ترکیه.....
۳۲۹	۳. میزان درآمد ترکیه از گردشگری.....
۳۳۳	۴. استراتژی صنعت گردشگری در ترکیه.....
۳۳۴	۵. جذب گردشگران مسیحی و یهودی.....
۳۳۶	۶. مکان‌های زیارتی در ترکیه.....
۳۴۱	۷. توسعه ظرفیت گردشگری غیرمذهبی ترکیه.....
۳۴۶	۸. نهادها و سازمان‌های گردشگری موثر در توسعه صنعت گردشگری ترکیه.....
۳۵۱	۹. موانع و علل کاهش صنعت گردشگری در ترکیه.....
	فصل ششم: تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدات (SWOT)
۳۵۵	پیش روی ترکیه با تأکید بر موضوعات سیاسی، اقتصادی و امنیتی.....
۳۵۶	۱. تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدات امنیتی پیش روی ترکیه.....
۳۶۶	۲. تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدات سیاسی پیش روی ترکیه.....
۳۷۸	۳. تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدات اقتصادی پیش روی ترکیه.....
۳۹۱	۴. نتیجه‌گیری.....

نگرش و تحقیق پیرامون ترکیه از منظر تاریک است که این کشور یکی از مهمترین و فعالترین بازیگران تحولات سیاسی جهان اسلام و بخصوص منطقه غرب آسیا می باشد. پشتوانه غنی تاریخی و فرهنگی و جایگاه ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی و نیز جایگاه بالایی مسلمانان، اهمیت این کشور را در عرصه معادلات بین المللی دو چندان می کند.

این کشور که زمانی مرکز خلافت امپراطوری عثمانی، یکی از مهمترین تمان های اسلامی بود، پس از تشکیل جمهوری به رهبری آتاتورک، سیاست های غرب گرایانه در پیش گرفته و از جهان اسلام فاصله گرفت و در ادامه این سیاست، مهمترین چشم انداز ترکیه در عرصه سیاسی پیوستن به اتحادیه اروپا تعریف گردید. آرزویی که هنوز محقق نگشته است. هر چند ساختار حکومتی ترکیه که کمتر از صد سال از تاسیس آن می گذرد لائیک بوده و بر مبنای اصول کمالیستی شکل گرفته است، اما همچنان اسلام جزء لاینفکی از زندگی مردم بوده و در تصمیم گیری ها سیاستگذاران این کشور تاثیرگذار است. از سالهای آغازین قرن بیست و یکم و با روی کار آمدن حزب اسلام گرای عدالت

و توسعه، سیاستمداران ترکیه تلاش نمودند تا در عرصه داخلی با ارائه مدلی از حکومت بر مبنای تلفیق اسلام و دموکراسی و در عرصه خارجی با اتخاذ سیاست های جدید بر مبنای دکترین عمیق استراتژیک و تنش صفر با همسایگان، نوع بازیگری خود را تعامل چند جانبه تعریف نموده و ضمن تلاش برای نزدیکی به غرب، چرخشی نیز به سمت شرق و جهان اسلام داشته و خود را پل میان غرب و جهان اسلام تعریف کنند. رشد اقتصادی ترکیه در دهه اخیر بر مبنای سرمایه گذاری در صنایع و اصلاح ساختار اقتصادی و توسعه گردشگری، بازیگری فعال در تحولات منطقه و استفاده از عناوینی چون اسلام میانه رو و حمایت غرب از ترکیه باعث گردید که ترکیه به عنوان مدلی از حکومت در کشورهای اسلامی معرفی گردیده و این کشور با تلاش برای بسط مدل حکومتی و عمق بخشی به نفوذ استراتژیک خود، خود را از مدعیان رهبری جهان اسلام مطرح نماید.

بر همین اساس است که پس از شروع تحولات غرب آسیا و شمال آفریقا از اواخر سال ۲۰۱۰، شاهد حضور همه جانبه ترکیه در این عرصه بخصوص در بحران سوریه هستیم. هر چند که سیاست های ترکیه در سال های اخیر به نوعی منجر به عدول از سیاست "تنش صفر با همسایگان" شده و این کشور را در وضعیتی چالشی با همسایگانش، به جمله ایران، سوریه و عراق قرار داده است. ترکیه در حال حاضر در عرصه سیاست داخلی نیز با مشکلات متعددی مواجه است. جدال میان اسلام گرایان و سکولارها از ابتدای تشکیل جمهوری ترکیه ادامه داشته و هر از گاهی حتی منجر به کودتای ارتش علیه دولت های اسلام گرا شده است. نمونه بارز چالش سیاسی داخلی ترکیه، کودتای نافرجام بخشی از ارتش علیه دولت در ۱۵ جولای ۲۰۱۶ بود که تبعات و پس از آن همچنان در سپهر سیاست داخلی ترکیه قابل مشاهده است.

عرصه مهم چالش داخلی ترکیه، شکاف قومی و بالخصوص کردها می باشد. شاید بتوان بفرنج ترین موضوع داخلی را که سالهاست دولت های مختلف ترکیه با آن دست به گریبان هستند مسئله کردی و درگیری های مسلحانه آن ها با ترکیه دانست. هرچند در سالهای اخیر دولت مردان ترکیه تلاش نمودند تا با اعطای برخی حقوق و امتیازات از این تنش ها بکاهند اما چالش کردی همچنان یکی از مورد بحث ترین مسائل در مورد ترکیه است.

در بررسی کشور ترکیه، نکته ای که نباید از آن غافل شد، عضویت ترکیه در ناتو و وجود

پایگاه‌های استراتژیک ایالات متحده در خاک ترکیه مانند پایگاه اینجیرلیک است. این موضوع بخصوص برای ایران که با ترکیه مرز مشترک داشته و در صحنه مسائل منطقه ای در رقابت شدید هستند اهمیت مضاعف دارد.

با در نظر داشتن موارد گفته شده، مطالعه عمیق ترکیه برای سیاستگذاران و تصمیم سازان کشور و همچنین پژوهشگران مسائل منطقه ای امری ضروری به نظر می رسد. در همین راستا بر آن شدیم تا برای رفع خلاهای موجود در حوزه مطالعات کشورهای اسلامی، با ساختاری نظام مند و بر پایه جدیدترین و دقیق ترین اطلاعات، به بررسی کشور ترکیه در قالب کتابی جامع بپردازیم.

در این اثر، در فصل اول به جغرافیای طبیعی و انسانی ترکیه پرداخته است، در فصل دوم ساختار و تحولات اقتصادی ترکیه، در فصل سوم به بررسی سیاست خارجی و موضوعاتی چون صنعت، کشاورزی، شاخص های جهانی شدن اقتصاد ترکیه، زیرساخت های اقتصادی و ... تشریح گردیده است. فصل سوم، سیاست و حکومت را مورد مذاکره قرار داده، سیاست داخلی و خارجی، قانون اساسی و گروه های تاثیرگذار از جمله نظامیان به تفصیل شرح داده شده است. وضعیت اجتماعی، آموزشی و فرهنگی در فصل چهارم مطرح می شود و در فصل پنجم، صنعت گردشگری ترکیه، به عنوان یکی از مهمترین منابع درآمدی این کشور مورد بررسی قرار گرفته است. در این فصل اثرات ترکیه بر صنعت گردشگری، مکان های زیارتی و ظرفیت های گردشگری غیر مذهبی و ... تشریح می گردد.

در نهایت در فصل ششم و آخر این کتاب، با استفاده از مدل SWCT، نقاط قوت و ضعف و نیز فرصت ها و تهدیدهای ترکیه در زمینه های سیاسی و اقتصادی، مورد مطالعه دقیق قرار گرفته است.

با تمام تلاشی که برای تهیه این اثر انجام شده است، نگارنده خود را بی نیاز از نظرات دقیق و کارشناسانه اساتید و پژوهشگران این عرصه ندانسته و خواهشمندم با ارائه نقدها و پیشنهادات خود، اینجانب را یاری فرمایید.

دکتر سید حمزه صفوی

عضو هیات علمی دانشگاه تهران